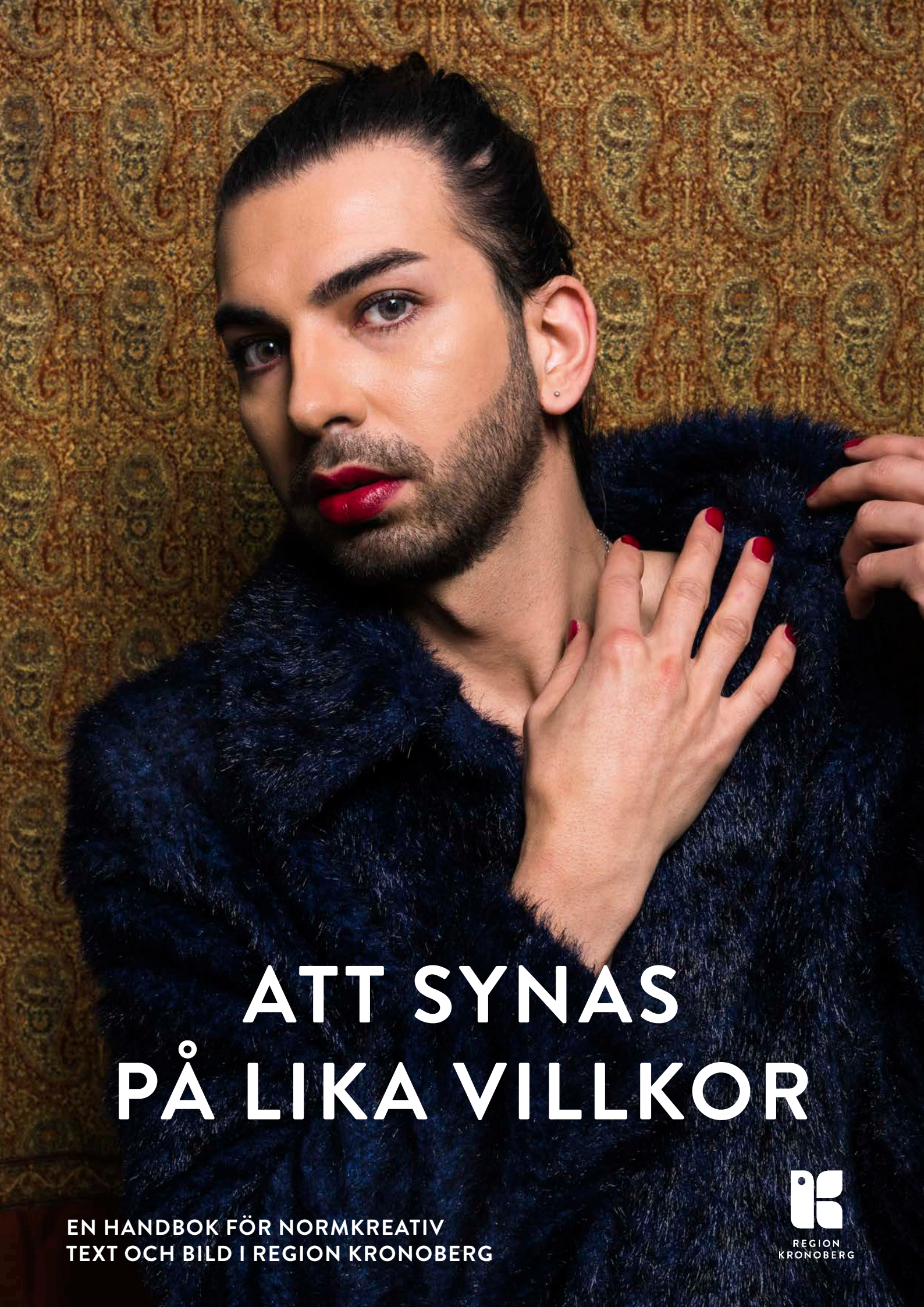

ATT SYNAS PÅ LIKA VILLKOR

EN HANDBOK FÖR NORMKREATIV
TEXT OCH BILD I REGION KRONOBERG

NÅGRA ORD FRÅN FOTOGRAFEN

– Som fotograf har du enorm påverkan på en bilds utformning och därmed ett stort ansvar. För att lyfta fram samhället som det verkligen ser ut krävs normkreativt tänkande och personligt engagemang. Ibland kan det vara svårt att hitta rätt, men Sebbe som ställde upp på bild hade inget emot att utmana könsstereotyper.

Anna Nordström är fotograf med magisterexamen i sociologi och har ett tydligt normmedvetet arbetssätt.

DENNA HANDBOK HAR TAGITS FRAM MED STÖD FRÅN TILLVÄXTVERKET
INOM PROJEKTET JÄMSTÄLLD REGIONAL TILLVÄXT

UTGIVEN AV REGION KRONOBERG

GRANSKAD AV TOMAS GUNNARSSON, GENUSFOTOGRAFEN

FOTO: ANNA NORDSTRÖM DÄR INGET ANNAT ANGES

TRYCK: LÖWEX TRYCKSAKER AB

2018-05-24

DEN HÄR HANDBOKEN kan stödja dig i vardagen när du skriver rapporter, presentationer, inbjudningar, rekryteringsmaterial eller publicerar på webben. Även fotograf, kommunikationsbyrå, föreläsare eller andra som vi i Region Kronoberg samarbetar med kan ta avstamp i detta stöd.

RIV GÄRNA UT checklistor och häng upp på väggen eller vid datorn! Handboken är även tänkt som inspiration till samtal mellan kollegor om inkludering och jämlikhet.

EN GENOMLYSNING av Region Kronobergs bildbank visade att kvinnor med till synes nordiskt utseende och utan synliga funktionsvariationer dominerade våra bilder. För att alla ska känna igen sig i våra bilder behöver vi bredda och variera dem mer. Denna handbok är ett stöd i det arbetet.

VI HOPPAS KUNNA HJÄLPA DIG att bryta dominerande och förtryckade normer genom att visa dem. Ofta är det till stor hjälp att prata med andra.

ÄVEN OM DU TÄNKER RÄTT kan det bli fel. Vi som tog fram denna handbok har gjort många misstag – vi har tagit exkluderande bilder och skrivit diskriminerande texter och förstärkt normer istället för att utmana dem. Vi gör alla misstag och glömmer att sätta på oss inkluderande glasögon och hålla flera perspektiv. Att våga ifrågasätta och diskutera med kolleger om de bild- och textval vi gör, är att säkra att glasögonen sitter på. Att inte vara rädd för att bli ifrågasatt är ett annat. Vår ambition är att alla invånare och medarbetare ska synas på lika villkor.

LÄNK >>>

- Checklistor för jämlika bilder och jämlikt språk, sök efter tillgänglig information på intranätet.

INNEHÅLL

ALLA MÄNNISKOR ÄR LIKA MYCKET VÄRDA	5
OM NORMER OCH DISKRIMINERING	6
RESPEKT FÖR MÄNNISKAN	7
INKLUDERA UTAN ATT MARKERA	8
CHECKLISTA FÖR JÄMLIKA BILDER	9
CHECKLISTA FÖR JÄMLIKT SPRÅK	11
DE SJU DISKRIMINERINGSGRUNDERNA	13
• KÖN	14
• KÖNSIDENTITET OCH KÖNSUTTRYCK	18
• ETNISK TILLHÖRIGHET	21
• RELIGION ELLER ANNAN TROSUPPFATTNING	24
• FUNKTIONSNEDSÄTTNING	26
• SEXUELL LÄGGNING	28
• ÅLDER	30
ANDRA NORMER	32
LANDSBYGD	33
KLASS	34
KROPP	35

ALLA MÄNNISKOR ÄR LIKA MYCKET VÄRDA

Den här handboken är ett hjälpmedel för dig som medarbetare i Region Kronoberg att inkludera alla i vårt samhälle när du kommunicerar i text och bild. Oavsett vem hen är och var hen bor. Den hjälper dig också att i din kommunikation bryta normer istället för att befästa dem.

Hur gestaltar vi vår region och de människor som lever här? Vilka signaler förmedlar vi när vi väljer att beskriva en person, en familj, ett yrke eller en plats på ett visst sätt? Hur uppfattas de bilder vi använder och vad gjorde egentligen att vi valde just dem? Detta är frågor som vi alla behöver reflektera kring när vi kommunicerar i Region Kronoberg.

Målet är att visa en bred bild av Kronoberg och de invånare som lever och verkar här. Detta kan tyckas självklart. Men när vi granskar de texter och bilder som vi i dag använder uppstår en ensidighet, med stereotyper som reproduceras och normer som förstärks. Leende kvinnor och starka män, vita personer utan funktionsvariationer, heterosexuella par- och familjerelationer, för att nämna några. Gå vidare och titta på vilka åldrar, trosuppfattningar och identitetsuttryck som hittills fått plats i vår kommunikation, så framträder samma bild.

Målet är att visa en bred bild av Kronoberg och de invånare som lever och verkar här.

Dessa framställningar begränsar oss, vår fantasi och vår förmåga att tänka nytt. För individen innebär det en begränsning i vem jag är och vem jag vågar vara. För samhället innebär det att det inte utvecklas i den takt det skulle kunna.

Region Kronobergs värdegrund lyfter att alla människor är lika mycket värda och att alla ska kunna känna förtroende och trygghet i mötet med oss. Detta ska också speglas i vår kommunikation.

Att synas är att finnas!

Martin Myrskog
Regiondirektör

OM NORMER OCH DISKRIMINERING

NORMER ÄR IDÉER, FÖRESTÄLLNINGAR OCH FÖRVÄNTNINGAR PÅ VAD SOM ANSES VARA "NORMALT" I ETT VISST SAMMANHANG. DET KAN HANDLA OM VAD DU GÖR OCH SÄGER, HUR DU FÖRVÄNTAS SE UT ELLER VEM DU BLIR KÄR I.

Normer handlar också om vilka människor vi förväntar oss i olika yrken och på olika platser. Vem är stadsminister, vem städar kontoret, vem spelar hockey på fritiden, vem odlar sin egen mat?

Att bryta mot normer bestraffas ofta. Konsekvenserna beror på vem du är och vilka normer du bryter. Ett normbrott kan bestraffas med en nedlåtande kommentar eller förvånad blick. Många som bryter mot normer riskerar i dag att utsättas för hat och grova våldsbrott.

Normer – till exempel manlig norm, tvåkönsnorm, vithetsnorm, funkisnorm, heteronorm – ger människor olika förutsättningar, villkor och makt. De olika normerna samspelar också med varandra.

FOTO: EMILIA BERGMARK-JIMÉNEZ, BREDDA BILDEN

LÄNKAR >>>

- Diskrimineringsombudsmannen, do.se
- Jämställdhetsmyndigheten, jamstalldhetsmyndigheten.se

Respekt för människan innebär att vi har helheten för ögonen.

FOTO: MATS SAMUELSSON

RESPEKT FÖR MÄNNISKAN

REGION KRONOBERGS VÄRDEGRUND, RESPEKT FÖR MÄNNISKAN, INNEBÄR ATT VI BRYR OSS OM ANDRA OCH VARANDRA. ORDEN ÄR LADDADE MED ANSVAR.

Invånarnas ska känna att vi är proffs på det vi gör, att det finns en trygghet i att vi både kan och vill. Kunskap och engagemang skapar den tryggheten.

Respekt för människan innebär att vi har helheten för ögonen. Respekten och omtanken ska finnas hela vägen – för företagaren, för patienten, för bussresenären och alltid i vårt bemötande av dem som behöver oss.

Om vi håller värdegrunden levande är den en garant för att vi kommunicerar jämlikt, jämställt och icke-diskriminerande.

LÄNKAR >>>

- Policy för lika möjligheter och rättigheter i en hållbar Region Kronoberg
- Region Kronoberg har en jämställdhetsplan med genusperspektiv – sök ”värdegrund och policy” på intranätet.

Ord som beskriver respekt för människan

OMTANKE
VI BRYR OSS OM

PROFESSIONALITET
VI KAN OCH VILL

ENGAGEMANG
VI KAN OCH VILL

**HELHETS-
PERSPEKTIV**
VI SER HELHETEN

Den här bilden skulle kunna illustrera att vänta barn i Kronoberg.

INKLUDERA UTAN ATT MARKERA

ATT INKLUDERA UTAN ATT MARKERA
HANDLAR OM ATT VARA VARSAM
NÄR DU VISAR EN PERSON SOM SKA
REPRESENTERA EN GRUPP.

Om du tillhör normen blir du sällan utsatt för kränkande kommentarer och du upplever att du för det mesta kan vara dig själv. Fysiska miljöer är anpassade för dig så att du kan delta i gemenskap på samma

villkor som andra. Du kan ta del av information och du känner igen dig i material och bilder. En person med funktionsnedsättning som hämtar ett paket kan visa möjligheter med landsbygdsservice. Ett samkönat par kan illustrera en bild av kulturaktiviteter i länet, en muslimsk kvinna som kör bil kan visa att man behöver ha ögonkontakt i trafiken – alla kan representera kronobergaren.

VILL DU LÄRA MER OM VAD "INKLUDERA UTAN ATT MARKERA" INNEBÄR?

Tomas Genusfotografen Gunnarsson har myntat begreppet och hjälpt Gävle kommun att ta fram en handbok för bilder. Ladda ner Bilder som förändrar här >>>

https://issuu.com/gavlekommun/docs/bildhandboken_gavlekommun_genusfoto

CHECKLISTA FÖR JÄMLIKA BILDER

Detta är ett stöd för att variera dina bildval eller för att använda när du beställer arbete av en fotograf eller kommunikationsbyrå. Glöm inte att sammanhanget spelar en central roll för hur dina bilder kommer att tolkas.

KÖN

- ☐ Är både kvinnor och män allvarliga och arga eller glada och lekfulla på bilden?
- ☐ Samarbetar kvinnor och män?
- ☐ Visas både kvinnor och män i alla yrken?

KÖNSIDENTITET & KÖNSUTTRYCK

- ☐ Har du valt en bild där personens könsidentitet eller könsuttryck inte är tydligt?

ETNISK TILLHÖRIGHET

- ☐ Speglar bilden mångfalden i samhället i stort med olika etnisk bakgrund och hudfärg?
- ☐ Finns personer med till synes utomnordisk bakgrund i olika samhällsfunktioner och yrken med på din bild?

RELIGION

- ☐ Har du valt att synliggöra en annan religion eller trosuppfattning än du är van vid?

FUNKTIONSNEDSÄTTNING

- ☐ Visar du personer med synliga funktionsnedsättningar i vilket sammanhang och i vilken kontext som helst?
- ☐ Är både personer med funktionsvariationer och full funktion avbildade med likvärdig makt och självständighet?

SEXUELL LÄGGNING

- ☐ Visar du samkönade kärleksparet i alla möjliga sammanhang?
- ☐ Varierar du mellan att visa olika familjer i vardagliga sammanhang, som ensamstående, kärnfamilj och regnbågsfamilj?

ÅLDER

- ☐ Finns det både vuxna, äldre, unga och barn med i dina bildval?
- ☐ Visar du äldre som aktiva och självständiga?

LANDSBYGD OCH STAD

- ☐ Visar du olika orter och platser från hela länet, inte enbart Växjö stad?
- ☐ Finns det arbetande och aktiva människor i varierande ålder och bakgrund med i din bild?

KLASS

- ☐ Finns det personer med olika socio-ekonomisk bakgrund med i bilden du valt?

KROPP

- ☐ Finns det olika storlekar och längd på kroppar av kvinnor, män och ickebinära personer?
- ☐ Har du sett till att medias mönster av enbart söta, smala, unga inte upprepas i dina bildval?

- Använd bara bilder som du säkert vet att du får använda, alltså inte googlade bilder från internet.
- Personer som förekommer på bilden ska informeras om var och hur bilderna kommer att användas enligt dataskyddsförordningen (GDPR). Personerna ska skriftligen ge sin tillåtelse för publicering, använd vårt samtyckesformulär.
- Modellavtal kan i vissa fall behövas. Då får modellen betalt för att bilden tas och går med på att bilden används för publicering på de sätt och i de kanaler som anges i avtalet.
- När fotografier är tagna i vårdmiljö ska miljön och vårdpersonalen avbildas korrekt enligt Region Kronobergs hygienregler.

Tänk på det här också!

LÄNK >>>

- På Jamstall.nu och med sökordet kommunikation kan du hitta fler verktyg och handböcker.

HUR KAN VI LOCKA FLER OLIKA PERSONER TILL VÅRDEN?

17 procent av de som har ett vård- och omsorgsyrtke i Kronoberg är män.
Över 90 procent av alla sjuksköterskor är kvinnor.

EXEMPEL FRÅN VÅR EGEN VERKSAMHET:

HÄLSA, VÅRD OCH
TANDVÅRD

RESOR OCH
TRAFIK

JÖBB OCH
UTBILDNING

KULTUR OCH
UPPLEVELSER

NÄRINGS- OCH
INNOVATION
FORSKNING

OM REGION
KRONBERG

Lediga jobb

Jobba hos oss

Utbildning och praktik

AT- och ST-läkare

PTP, praktisk tjänstgöring för
psykologer

Verksamhetsförlagd utbildning -
VFU

Praktik och prao

Kliniskt utvecklingsprogram för
nya sjuksköterskor

Utbildningstjänst för
sjuksköterskor

Vård- och omsorgscollege

Erbjudande till dig som vill bli
röntgensjuksköterska

Kompetensförsörjning i Kronoberg

Foto: Mats Samuelsson

Utbildningstjänst för sjuksköterskor

Som legitimerad sjuksköterska i Region Kronoberg, med minst två års klinisk erfarenhet, har du möjlighet att få studera vidare till specialistsjuksköterska eller barnmorska - med bibehållen grundlön! Du har självklart kvar din

SÅ HÄR KAN VI INKLUDERA UTAN ATT MARKERA:

HÄLSA, VÅRD OCH
TANDVÅRD

RESOR OCH
TRAFIK

JÖBB OCH
UTBILDNING

KULTUR OCH
UPPLEVELSER

NÄRINGS- OCH
INNOVATION
FORSKNING

OM REGION
KRONBERG

Lediga jobb

Jobba hos oss

Utbildning och praktik

AT- och ST-läkare

PTP, praktisk tjänstgöring för
psykologer

Verksamhetsförlagd utbildning -
VFU

Praktik och prao

Kliniskt utvecklingsprogram för
nya sjuksköterskor

Utbildningstjänst för
sjuksköterskor

Vård- och omsorgscollege

Erbjudande till dig som vill bli
röntgensjuksköterska

Kompetensförsörjning i Kronoberg

Foto: Anette Andersson

Utbildningstjänst för sjuksköterskor

Som legitimerad sjuksköterska i Region Kronoberg, med minst två års klinisk erfarenhet, har du möjlighet att få studera vidare till specialistsjuksköterska eller barnmorska - med bibehållen grundlön! Du har självklart kvar din

CHECKLISTA FÖR JÄMLIKT SPRÅK

ATT KUNNA LÄSA OCH FÖRSTÅ INFORMATION FRÅN EN MYNDIGHET ÄR EN RÄTTIGHET, ENLIGT FÖRVALTNINGSLAGEN OCH SPRÅKLAGEN. DET ÄR OCKSÅ EN FRÅGA OM DEMOKRATI.

- Skriv utan att förutsätta att läsaren har rätt förkunskaper, då inkluderar du läsaren. Distansera dig inte från din läsare genom att använda svårbegripliga ord och uttryck.
- Personer som till exempel har läs- och skrivsvårigheter, svårt att se eller har ett annat modersmål än svenska kan behöva en anpassad version av texten.
- Försök att sätta dig in i mottagarens situation.
- Använd ditt normkritiska filter och undvik schabloner och stereotyper i texten. Eventuella värdeladdade ord är noga genomtänkta. En jämlik text har inga formuleringar som utesluter eller som kan uppfattas som kränkande.
- Spegla hela samhället i din text, det vill säga människor med olika bakgrund vad gäller kön, ålder, etnicitet, samhällsklass och så vidare.

"Jag skulle aldrig använda främmande ord när det finns en adekvat inhemsk vokabulär disponibel".

Klarspråk?

- Använd rubrik, ingress, brödtext, bilder och bildtexter så att de bidrar till tydlighet och förståelse och hänger ihop med varandra.
- Ge kvinnor och män lika stort utrymme. Använd könsneutrala pronomen som den eller hen. Låt inte alltid det manliga ordet komma först i ett ordpar, skriv kvinnor och män istället för män och kvinnor.
- Använd könsneutrala yrkestitlar som forskare istället för vetenskapsman, tjänsteperson istället för tjänsteman, riksdagsledamot istället för riksdagsman och så vidare.
- Skriv klarspråk! Det innebär att språket är vårdat, enkelt och begripligt. Så många som möjligt ska förstå det vi i Region Kronoberg skriver.

NÄR ANVÄNDER JAG HEN, EN ELLER DEN?

Hen är ett könsneutralt pronomen som används på två sätt: Dels som ett alternativ till uttryck som *han* eller *hon*. Exempel: *Om en elev vill överklaga bör hen först vända sig till rektor*. Dels används hen för att omtala personer som inte vill kategoriseras i grupperna "man" eller "kvinna".

Pronomenet **en** har börjat användas allt mer i stället för **man**. Exempel: *Tänk om en hade vetat vilka följderna skulle bli*. Bakgrunden till pronomenbytet är att **man** inte anses könsneutralt. **En** har förekommit länge dialektalt och i talspråk. **Man** har sitt ursprung i ordet människa. Om vi inte vill använda pronomenet **man** eller **en** kan man ibland använda **vi**, **du**, **jag** eller **den som**, **de som**, beroende på vilken betydelse ordet har i meningen.

LÄNKAR >>>

- Region Kronobergs skrivhandbok. Sök tillgänglig information på intranätet.
- Jämlik text. Sök på Västra Götalands vårdgivarwebb, skrivhjälp för jämlik text.

Drömmar om framtida yrkesval kan styras av gamla könsroller. Ibland lever de gamla rollerna kvar i yrkesbeteckningen. Går det kanske att byta till något mer neutralt?

DE SJU DISKRIMINERINGSGRUNDERNA

SEXUELL LÄGGNING:

Lagen definierar sexuell läggning som homosexuell, heterosexuell och bisexuell läggning.

FUNKTIONSNEDSÄTTNING:

Med funktionsnedsättning menas varaktiga fysiska, psykiska eller intellektuella begränsningar av en persons funktionsförmåga. En funktionsnedsättning kan märkas mer eller mindre i olika situationer som till exempel allergier, dyslexi, hörsel och synskador.

ETNISK TILLHÖRIGHET:

Med etnisk tillhörighet menas en individs nationella och etniska ursprung, hudfärg eller liknande.

KÖNSÖVERSKRIDANDE IDENTITET ELLER UTTRYCK:

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses att någon inte definierar sig som kvinna eller man, eller genom klädsel (eller på annat sätt) ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

RELIGION ELLER ANNAN TROSUPPFATTNING:

Med religion avses religiösa åskådningar som exempelvis hinduism, judendom, kristendom och islam. Annan trosuppfattning innefattar till exempel buddism, ateism och agnosticism.

KÖN:

Kvinnor och män, inklusive personer som planerar att ändra eller har ändrat sin könstillhörighet.

ÅLDER:

Uppnådd levnadslängd.

DU SER INTE VÄRLDEN SOM DEN ÄR – DU SER DEN SOM DU ÄR

TÄNK PÅ ATT DINA VAL AV BILD OCH FORMULERINGER I TEXT VISAR VILKA NORMER OCH VÄRDERINGAR DU HAR SOM AVSÄNDARE.

För att nå ett mer jämlikt samhälle är det viktigt att vi visar hur det kan vara. För att bryta normer kan tankeväckande exempel visa vägen. Med hjälp av exempel kan vi se oss själva i situationer och miljöer som vi inte tänkt på.

Könsstereotyper bygger på genussystem där kvinnor och män får olika roller, uppgifter och positioner i samhället. Ofta utgår vi från mannen som norm.

TÄNK PÅ ATT

- inte bara skildra kvinnor som passiva och män som aktiva
- undvika beskrivningar som "kvinnligt" och "manligt"

- inte uppmuntra kvinnor till att le och skratta på bild
- inte skildra män som aggressiva, dominanta eller känslolokalla
- inte fotografera kvinnor snett ovanifrån
- inte fotografera män snett underifrån.

TIPS!

- Skriv ut namnen på samma sätt oavsett kön.
- Nämn gärna kvinnan först för att bryta normen.
- Om du tar bilder i en arbetssituation, visa personen i sitt sammanhang.
- Lek med stereotyperna av "kvinnliga" och "manliga" poser. Låt män ha en lekfull glad energi och låt kvinnor vara allvarliga och arga.
- Visa kvinnor och män som samarbetar.
- Tänk på att ha en jämn fördelning av kvinnor och män på bild.

Apropå jämställdhet – några skillnader mellan kvinnor och män:

- Kvinnor tjänar oftast mindre pengar än män. För nio av de tio vanligaste jobben har kvinnor i genomsnitt sämre lön än män, trots att de gör samma jobb.
- Kvinnor har ofta högre utbildning än män eftersom fler kvinnor studerar på högskola. Men ändå har färre kvinnor riktigt höga positioner på högskolor. Där är 80 procent av professorerna män.
- Det är mycket vanligare att män är chefer, och i bolag sitter väldigt få kvinnor i styrelserna.
- Kvinnor tar oftare ledigt från jobbet eller jobbar deltid för att ta hand om barn, det gör att de bland annat får lägre pension än män.
- Kvinnor jobbar lika mycket utan betalning som med betalning, medan män arbetar dubbelt så mycket betalt som obetalt. Obetalt jobb kan till exempel vara att städa, diska, och tvätta.
- Fler kvinnor än män utsätts för sexuella övergrepp.

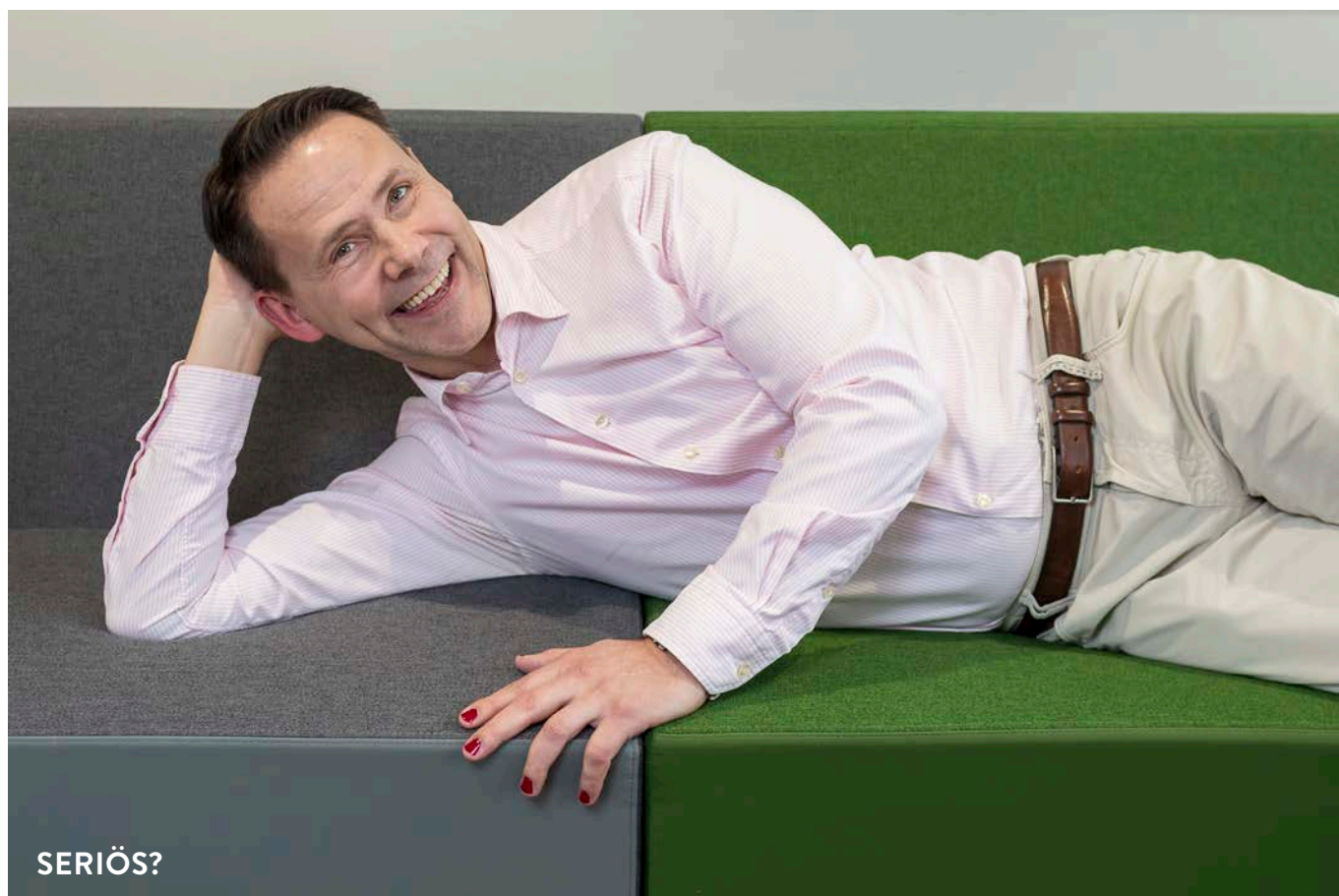
(Källa: umo.se)

JÄMLIKHET I FOTOÖGONBLICKET

HUR JÄMLIKA ÄR VÅRA BILDER? TÄNKER VI JÄMLIKHET NÄR VI BESTÄLLER FOTON ELLER TAR EGNA? ELLER FASTNAR VI I INVANDA MÖNSTER OCH KLYSCHOR?

Här är några vanliga misstag vad gäller genusklyschor i bilder – och tips på hur de kan undvikas.

VEM ÄR LEKFULL OCH VEM ÄR SERIÖS?

Det händer alltför ofta att kvinnor förlöjligas eller sexualiseras på bild ("du kan väl göra något kul?!") och att män på bild förväntas förstärka sin maktposition med exempelvis korslagda armar och beslutsam blick.

Regiondirektör Martin Myrskog ombads "att göra något roligt" framför kameran. Det är så kvinnor ibland kan bli behandlade av en fotograf.

VEM ÄR AKTIV OCH VEM ÄR PASSIV?

Vem framställs som aktiv och vem framställs som passiv på bild? Presterande män och passiva kvinnor förstärker mäns bedrifter och kvinnors yta.

DEM ÄR SNÄLL OCH DEM ÄR BESTÄMD?

Kvinnor förväntas visa känslor och le bekräftande mot kameran och män ska vara allvarliga, känslolösa och nästan aggressiva på bild. Det förstärker idén om att kvinnor ska vara behagliga och tillgängliga och att män ska vara seriösa och bestämda.

DEM TAR PLATS?

Vilket kroppsspråk har kvinnor respektive män på bild? Vem tar plats, kör manspread och vem lägger benen i kors och upplevs därmed som förminskad?

Fyra förvaltningsdirektörer i Region Kronoberg under ett chefsmöte 2017. Förutom att bilden är ett bra exempel på hur män och kvinnor tar plats på bild, visar den också på vikten av hur man planerar events och framträdanden för att ge kvinnor och män samma förutsättningar att ta plats. Barstolar var ingen bra idé...

Förutom Region Kronobergs egen bildbank, där vi fortsätter komplettera med inkluderande bilder, kan du hitta gratis bilder här
<https://breddabilden.teknikforetagen.se>

BRYT MÖNSTRET!

Låt både kvinnor och män vara lekfulla, eller seriösa. Antingen ska alla ligga raklånga på en soffa med flirtig blick, eller så ska ingen det.

Låt situationen och budskapet styra. Låt män vara glada och mjuka och visa känslor och låt kvinnor vara hårda och arga, när det passar för bildens sammanhang.

Låt kvinnor och män ta lika stor plats! Eller varför inte bryta mönstret med en uppfriskande womanspread, eller en man som korsar benen?

Fotografera alla människor i ögonhöjd.

När du arrangerar bilden, se till att aktivera alla du fotograferar och få dem att samarbeta på bild, eller turas om att vara aktiva.

JAG HAR INGA PROBLEM MED CISPERSONER, JAG HAR TILL OCH MED EN VÄN SOM ÄR CIS!

Den här bilden skulle kunna användas för att illustrera träindustrins stora betydelse för Småland.

TRANSPERSONER ELLER ICKEBINÄRA PERSONER BLIR OFTA IFRÅGASATTA – I SIN IDENTITET, VILKA KLÄDER DE BÄR ELLER OM DE ANVÄNDER RÄTT PRONOMEN.

Vad kan hända om andra får veta? Kommer jag att behöva förklara mig? Kommer de att respektera mig? Kommer jag bli utsatt för våld? Frågor som dessa kan uppstå när en befinner sig i minoritet.

”Tjejer ska vara tjejer och killar ska vara killar”, låter det bekant? Det är en typisk mening som diskriminerar personer vars könsidentitet inte definieras utifrån man eller kvinna. Kön är inte statiskt. Kom ihåg att:

- det finns inte enbart kvinnor och män
- en måste inte vara antingen eller
- en persons yttre stämmer inte alltid överens med hur hen identifierar sig.

Med könsuttryck menar vi till exempel kläder, frisyr och annat som har med utseende att göra. Inget av detta har med sexualitet att göra. Könsidentitet och könsuttryck handlar om ditt eget kön och inte könet hos den eller de du blir sexuellt attraherad av eller kär i.

TÄNK PÅ ATT

- inte låta transpersoner synas *bara* vid Pride-parader och andra queersituationer.

TIPS!

- Om du behöver veta vad en person vill bli kallad, fråga!
- Använd hen, eller i vissa fall den, i skrift och tal när personen inte själv uttryckt sin könsidentitet.

Är du en cisperson?

Cisperson är, väldigt förenklat, den som inte är transperson. Helt enkelt en person vars kropp, juridiska kön, könsidentitet och könsuttryck hänger ihop på ett linjärt sätt. En person som föddes med snippa och då fick "kvinna" registrerat i folkbokföringen, som ser och alltid har sett sig själv som tjej/kvinna och som andra personer uppfattar som en tjej/kvinna är till exempel en cistjej/ciskvinna.

(Källa: transformering.se)

Hälften av transpersonerna upplever kränkande behandling

- En rapport från Folkhälsomyndigheten 2015 visade att över hälften av de tillfrågade transpersoner nyligen utsatts för kränkande behandling eller bemötande.
- Lika många uppgav att de avstått från olika aktiviteter eller från att gå ut ensamma av rädsla för att bli dåligt behandlade, överfallna eller ofredade. Många har utsatts för psykiskt eller fysiskt våld.
- Transpersoner har i stor utsträckning lågt förtroende för exempelvis polis, hälso- och sjukvård samt socialtjänst – instanser vars uppgift är att ha en skyddande och främjande roll i samhället.

(Källa: Folkhälsomyndigheten)

Vad är normalt?

"Enligt normen är det "normala" att vara vit, heterosexuell man utan funktionshinder. Men de är faktiskt bara fyra procent av Sveriges befolkning. Antalet transvestiter i Sverige är cirka fem procent av befolkningen. Alltså borde vi tycka att transvestiter är "normalare" än vita, heterosexuella män utan funktionshinder."

Claes Schmidt / Sara Lund

Liten ordlista

Juridiskt kön, alla som föds i Sverige registreras antingen som man eller kvinna, det finns i dag inget annat juridiskt kön. Det går att ändra sitt juridiska kön.

Pronomen är en ordklass och betyder "istället för namn". Det är ett ersättningsord som till exempel hon, han, hen, den eller det. Du väljer själv vilket personligt pronomen du vill använda om dig själv.

Hen är ett könsneutralt pronomen som för det mesta används av personer som varken identifierar sig som kvinnor eller som män. Hen kan också användas om en persons könstillhörighet är okänd, då du annars skulle ha sagt hon eller han.

Ikkebinär är ett paraplybegrepp för olika könsidentiteter som inte följer tvåkönsnormen, utan där hen identifierar sig bortom könsuppdelningen man och kvinna. Praktiskt kan det betyda att jag varken känner mig som man eller kvinna, eller som kvinna ibland och man ibland eller inget kön alls. Ordet kan betyda olika saker för olika personer.

Transperson är en mångfald av identiteter, grupper och personer som på olika sätt delar identifikation med transbegreppet. Transperson kan jag vara om jag bryter mot samhällsnormer för kön och könsidentitet.

Transsexuell (TS) kan den person kallas som är man men som tilldelats det juridiska könet kvinna vid födseln, eller kvinna som tilldelats det juridiska könet man vid födseln. Oftast vill personen byta juridiskt kön och förändra kroppen med hormoner eller kirurgi.

Könsbekräftande behandling är ett samlingsbegrepp för olika sätt att förändra kroppen så att den stämmer överens med könsidentiteten. Tidigare vanliga ord som "könskorrigering" eller "byta kön" används inte längre i dag eftersom de inte beskriver vad könsbekräftande behandling är eller går ut på.

LÄNK >>>

- 1177.se – sök på tema sex och relationer

Ann-Christine Ruuth hyllar sitt gym för ett öppet och tryggt bemötande. Till exempel står det alltid en regnbågsflagga i receptionen som välkomnar alla människor, oavsett kön, könsidentitet eller sexuell läggning.

DET ÄR VIKTIGT ATT BLI SEDD

ANN-CHRISTINE RUUTH, PRÄST, FÖRELÄSARE OCH TRANSPERSON, FÖDDES SOM MAN OCH BLEV EFTER 57 ÅR "ÄNTLIGEN MIG SJÄLV".

– TRANSSEXUELLA BYTER INTE KÖN, DE BLIR BARA SIG SJÄLVA, FÖRKLARAR ANN-CHRISTINE RUUTH.

Ann-Christine Ruuth berättar att många transpersoner upplever att de blivit dåligt bemötta i vården på grund av sin transefarenhet. Många avstår från att söka vård på grund av oro för dåligt bemötande och många menar att sjukvårdspersonal velat hjälpa till men saknat nödvändig kunskap om transfrågor. Vad kan vi göra för att förbättra bemötandet i vården? Ann-Christine Ruuth menar att det inte behöver vara så svårt.

– Det är viktigt för alla människor att bli sedda och bekräftade. Omgivningen kan hjälpa till. Använd det namn och pronomen som personen vill. Och om du inte vet vilket namn personen vill att du använder kan du fråga lite diskret. Använd det även när du talar med andra om personen.

Ann-Christine Ruuth framhåller sitt gym, där hon sedan tio år tillbaka tränat, som ett gott exempel. Efter ett samtal med personalen fick Ann-Christine Ruuth, under en övergångsperiod, tillgång till ett separat omklädningsrum. Numera står också en regnbågsflagga alltid i receptionen och välkomnar alla människor, oavsett kön, könsidentitet eller sexuell läggning.

SE MÅNGFALDEN

Det händer att människor ifrågasätter transsexualitet, och menar att de inte alls förstår. Ann-Christine Ruuth menar att det egentligen är ganska enkelt.

– Precis som alla andra älskar jag en sommaräng med massor av olika blommor. Min pappa var folkskollärare och visste vad varenda blomma hette. Själv känner jag, som så många andra, bara till några stycken. Men vi kan ändå glädja oss åt ängen. Om vi kan glädja oss åt mångfalden i en sommaräng, borde vi väl kunna vara minst lika glada åt alla de otaliga sätt som vi kan vara människor på, manligt, kvinnligt och allt däremellan, avslutar Ann-Christine Ruuth.

ÄR DU SAME, SVENSK ELLER CHILENARE?

ETNICITET ÄR EN PERSONS KÄNSLA AV TILLHÖRIGHET MED EN VISS GRUPP.

Det är du själv som avgör om du identifierar dig med en grupps etniska ursprung. Etnicitet handlar om upplevelsen av att dela något säreget med en grupp eller folkslag.

Vad som särskiljer oss kan vara olika saker: ett kulturarv, historia, språk, utseende, värderingar, religion eller att komma från samma geografiska område.

TÄNK PÅ!

Se dig omkring! Skildrar bilderna du använder den mångfald som finns i Sverige i dag? 2,4 miljoner av den svenska befolkningen har utländsk bakgrund (det vill säga har två utrikesfödda föräldrar eller är född i annat land än Sverige). Under 2017 blev nästan 70 000 personer ifrån 160 olika länder svenska medborgare.

TIPS!

- Använd bilder med människor som har olika etnisk bakgrund.
- Det är vanligt att människor med till synes nordisk bakgrund får representera samhället (myndighet, polis, skola). Bryt normen!

TÄNK PÅ ATT

- inte låta personer på bild bara representera sin till synes utomnordiska bakgrund
- inte kommunicera på ett sätt som förminskar, osynliggör eller polariserar personer med olika etniska tillhörigheter.

Med etnisk tillhörighet menas en individs nationella eller etniska ursprung, hudfärg eller liknande förhållande.

(Källa: Diskrimineringsombudsmannen)

Den här bilden skulle kunna illustrera utbildning eller kompetensutveckling.

”MEN DU KAN VÄL INTE HETA EMMA JOHANSSON?”

”Jag har bara träffat på en eller ett par personer som reagerat på min hudfärg. Men kommentaren visar ju tydligt vilka fördomar och förutfattade meningar som finns.”

EMMA JOHANSSON, DÅ GANSKA NYLIGEN UTBILDAD ARBETSTERAPEUT, HADE BLIVIT KALLAD TILL EN ARBETSINTERVJU. NU SATT HON I VÄNTRUMMET OCH VÄNTADE PÅ SIN TUR.

”Emma Johansson”, hörde hon en röst som sa. Äntligen var det hennes tur. Hon reste sig.

Kvinnan som ropat upp henne kom fram. Hon stannade upp mitt i steget och såg förvirrad ut. Emma vinkade med handen för att ge sig till känna.

– Men, du kan väl inte heta Emma Johansson?
utbrast kvinnan.

Emma förstod ingenting.

– Eh, jo, det är jag som är Emma Johansson, sa hon. Kvinnan skakade på huvudet.

– Men, du är ju mörk!

– Jaha, fast det är jag som är Emma Johansson, försökte Emma.

Kvinnan vände plötsligt på klacken och skyndade sig ut genom dörren. Emma satte sig ner igen. Vad fasen hände precis?

Lika snabbt kom kvinnan tillbaka igen. Nu med Emmas CV i handen.

– Titta här, du är ju mycket mörkare i verkligheten än på bilden, sa kvinnan och pekade på Emmas foto i ansökan.

Emma kände hur hon började bli frustrerad och upprörd.

– Ok, men vad är egentligen problemet? frågade hon.

Mer hann hon inte säga innan hon blev avbruten av ytterligare en person som nu kommit in i rummet. Det var verksamhetschefen som skulle hålla i intervjun som undrade varför det tog sådan tid för nästa sökande att komma.

– Hej, Emma! Välkommen, sa hon. Vi ska gå in hit. Emma följde med henne in i rummet där intervjun skulle hållas.

FÖRUTFATTADE MENINGAR

Emma Johansson är adopterad från Indien, uppvuxen på en mindre ort utanför Växjö, utbildad arbetsterapeut och arbetar numera som verksamhetsutvecklare i Region Kronoberg. Hon hade aldrig funderat på att hennes mörka hy skulle vara ett ”problem” i arbetslivet förrän hon började plugga på universitetet.

– Du kan lika gärna redan nu ställa dig in på att du kommer möta patienter som inte vill att du ska behandla dem på grund av din hudfärg och för att du är kvinna, förklarade en lärare myndigt för henne.

– Jag blev uppriktigt förvånad över det läraren sa till mig. När jag sedan kom ut i arbetslivet visade det sig, som tur var, att hon till största delen hade fel. Jag har bara träffat på en eller ett par personer som reagerat på min hudfärg. Men kommentaren visar ju tydligt vilka fördomar och förutfattade meningar som finns.

– Det händer fortfarande att jag blir förvånad över människors kommentarer och reaktioner men i dag är jag trygg i mig själv och kan hantera det. Jag är stolt över min identitet och mina två ursprung och ser det som en styrka, förklarar Emma Johansson.

RADBAND, KIPPA ELLER KORS?

I SVERIGE RÅDER RELIGIONSFRIHET. DET INNEBÄR ATT DISKRIMINERING AV NÅGON PÅ GRUND AV RELIGION ELLER ANNAN TROSUPPFATTNING ÄR ETT BROTT.

Med religion avses religiösa åskådningar som exempelvis hinduism, judendom, kristendom och islam. Annan trosuppfattning innefattar till exempel buddism, ateism och agnosticism.

De attribut vi är ovana vid att se, som faller utanför vår norm, kan verka skrämmande eller löjliga. Under århundraden har till exempel muslimer och judar porträtteras som hotfulla eller primitiva och en hotbild mot västvärlden. Tyvärr är dessa stereotyper fortfarande levande än i dag på sina håll, därför är det viktigt att aktivt motverka sådana föreställningar om religion.

TÄNK PÅ ATT

- inte framställa religion och religiösa symboler som exotiska och att bara visa troende i samtal om religion
- inte polarisera olika religioner som till exempel fredlig/våldsam, förtryckande/jämlig
- inte kränka människor på grund av deras tro
Hen får tro – eller inte tro – vad hen vill.

TIPS!

- Visa bilder av troende i vilka sammanhang som helst.
- Om du ska synliggöra religion i allmänhet, välj då inte självklart bilder som speglar den religion du är van vid.
- Alla har inte en religiös tro, ateism och agnosticism är också trosuppfattningar. Ta även hänsyn till detta när du ska illustrera trosuppfattning.

ANMÄLDA ÄRENDEN TILL PATIENTNÄMNDEN

”Läkaren lyssnar inte på henne, har frågat om hon är muslim, vilket hon anser inte är relevant. Har inget förtroende för honom vill byta till en annan läkare.”

”Vi var där för att byta bandage. Sjuksköterskan kom in på personliga saker som inte hörde till vården. Kränkte mig, min fru, min kultur och min religion.”

Den här bilden skulle kunna illustrera samarbete.

HUR VISAS FYSISK AKTIVITET?

FUNKTIONSNEDSÄTTNING ÄR NÅGOT SOM EN PERSON HAR, INGEN ÄR SIN FUNKTIONSNEDSÄTTNING.

Funktionshinder uppstår i mötet mellan människa och miljö. Det kan handla om allt från höga trösklar till attityder. Det är alltså miljön och omgivningen som är funktionshindrande. Funktisonormen förutsätter att alla har full funktion och kan förstå, se, gå, läsa och höra.

TÄNK PÅ ATT

- inte låta personer med funktionsnedsättning på bilder *bara* representera sin funktionsnedsättning

TIPS!

- Fundera över maktbalansen i bilden – hur framställs personen eller personerna på bilden? Vem gör vad? Är personen självständig eller i behov av hjälp?

”

Vi sätter etiketter på vad som är normalt och onormalt. Etiketter funkar jättebra på julklappar. Inte på människor.

Jonas Helgesson, komiker, från sin föreläsning
”Ett CP-bra liv” 2016-04-05.

Ingen är sin funktionsnedsättning men miljön kan vara funktionshinder.

Funktionsnedsättning & diskriminering

36 % av tillfrågade personer med funktionsnedsättning eller nedsatt arbetsförmåga har upplevt sig diskriminerade.

20 % har upplevt negativa attityder hos en arbetsgivare de senaste fem åren.

(Källa: SCB 2016)

Funktionsvariation, funktionsnedsättning eller funktionshinder

Funktionsvariationer. Alla har funktionsvariationer. Ordet används för att beskriva de fysiska, psykiska eller kognitiva förmågor som vi har och som kan variera över tid och mellan olika människor.

Funktionsnedsättning. En funktionsnedsättning kan vara en följd av en sjukdom, en skada eller vara medfödd. Ordet funktionsnedsättning kan användas med en viss varsamhet, eftersom personen med funktionsvariationen inte nödvändigtvis upplever det som en nedsättning eller begränsning.

Funktionshinder är det som händer i mötet med omgivningen, som till exempel höga trottoarkanter för en rullstolsburen.

LÄNK >>>

- På Myndigheten för delaktighet finns tänkvärda länkar, med.se, sök på "filmer om tillgänglighet"

Filmer visar olika situationer som kan uppstå i möten. Har vi en tillgänglig arbetsplats för att alla ska vara delaktiga i arbetslivet? Har vi tillgänglig information för att alla ska kunna vara delaktiga i samhället, oavsett funktionsförmåga?

Att tillhöra normen innebär ofta att aldrig behöva anpassa sig.

HUR SER EN FAMILJ UT?

LÅNGT IFRÅN ALLA MÄNNISKOR KÄNNER IGEN SIG I HETERONORMEN.

Heteronormen innebär att kvinnor förväntas bli kära i och attraheras sexuellt av män, och tvärtom, och att det optimala sättet att leva ihop är en kärnfamilj.

Vem du förväntas ha sex eller relation med reproduceras i skolan, i vården, i omklädningsrummet, i media och under fikarasten. Är du homosexuell, bisexuell, pansexuell eller har någon annan sexuell läggning finns det tillfällen du kan riskera att osynliggöras eller missgynnas till skillnad från om du har en heterosexuell läggning. Alla oavsett ålder ska känna igen sig i bild och text och bli bemötta utan förväntningar om en särskild sexualitet. Heteronormen kan också bära på flera normer om hur familjrelationer ser ut. Familjer med en förälder, samkönade eller regnbågsfamiljer ska alla känna igen sig i Region Kronobergs bilder. Förstärker bilderna du använder heteronormen, eller visar de på olikheter och mångfald?

BERÄTTELSE OM BEMÖTANDE

Ett sjukt barn behöver hjälp och i vårdcentralens väntrum möter familjen en sjuksköterska som undrar var barnets mamma är. Barnets pappa Peter svarar att hon inte har någon mamma. ”Jo, men visst har alla barn en mamma”, svarar sjuksköterskan. Hon lyssnar inte på Peters svar utan fortsätter att fråga var barnets mamma är. Till slut tvingas Peter svara att barnet inte har någon mamma, eftersom familjen består av två pappor och ett barn. Sjuksköterskan springer iväg utan att ursäkta sig eller kommentera, och annan vårdpersonal tar vid.

TIPS!

- Visa bilder på olika familjekonstellationer och relationer. Familjer kan vara små och bestå av en enskild förälder och relationer kan innefatta många.
- Låt homo- och bisexuella personer representera kärleksparet i alla möjliga sammanhang.

Sveriges första hensaga

Sveriges första barnbok där hen används som personligt pronomen.

*”Hund! tjuter Kivi. Ge mig en hund!
Annars sover jag inte en blund!
Mappor och pammor och morbroster Jin,
en bryssling, en marfor, en halvkvarstkusin,
små parvelpysor och storebröstrar;
alla står de runt sängen och tröstar
och visslar och tisslar och säger jovisst,
någon gång möjligen, nästan helt visst,
ska hen få en hund, kan de halvt säkert lova
– men bara om Kivi nu själv lovar sova.”*

ur Kivi & Monsterhund av Jesper Lundqvist
på förlaget Olika 2012

ILLUSTRATION: BETTINA JOHANSSON

SÅ HÄR KAN VI INKLUDERA UTAN ATT MARKERA:

HÄLSA, VÅRD OCH
TANDVÅRD

RESOR OCH
TRAFIK

JOBBS OCH
UTBILDNING

KULTUR OCH
UPPLEVELSER

NÄRINGS- OCH
INNOVATION
FORSKNING

OM REGION
KRONOBERG

Kontakt ▶

Verksamhetsorganisation ▶

Politisk organisation ▶

Styrdokument

Uppföljning och redovisning

Protokoll

Webbsändningar

Tyck till och påverka ▶

Att göra affärer med oss ▶

Arkiv

Diarium

Bidrag, projektstöd och fonder ▶

Fakta och statistik om regionen ▶

Leva och bo i Kronoberg

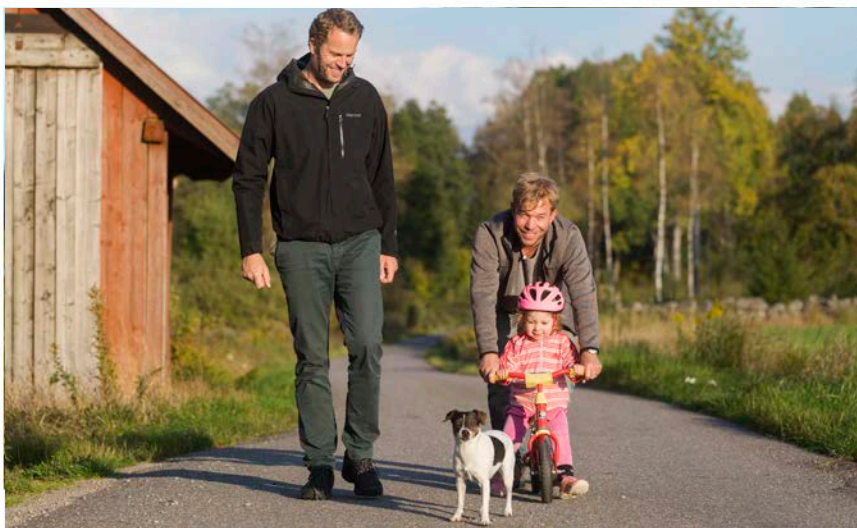

Foto: Anna Nordström

Leva och bo i Kronoberg

Kronobergs län är känt för bland annat glas, möbler och design, skog och sjöar, Ikea, Vilhelm Moberg, Carl von Linné och Carolina Klüft. Här finns ett blomstrande musikliv och ett rikt kulturliv som erbjuder något för alla: teater.

En familj kan vara en relation med personer av olika kön, åldrar och så vidare. Vi vill att alla ska kunna känna igen sig i Region Kronobergs bilder. Begreppet inkludera utan att markera är myntat av Tomas Genusfotografen Gunnarsson.

Unga hbtq-personers hälsa

Unga hbtq-personers psykiska välbefinnande är nedsatt och det är vanligt med depression, självmordstankar och ångest. Var femte ung hbtq-person har utsatts för våld av en närstående – dubbelt så många jämfört med andra unga. Generellt är hbtq-personer i högre utsträckning utsatta för psykiskt, fysiskt och sexuellt våld än den övriga befolkningen.

Queer sist i HBTQ

Från början var ordet ett skällsord som betydde konstig, udda eller gay men det anammades av gayrörelsen, i dag är det ett ord som uttrycker stolthet och kritik mot heteronormen. Queer kan betyda olika saker: ett kritiskt förhållande till normer om kön och sexualitet, att jag identifierar en läggning eller könsidentitet som queer, akademisk teori som dekonstruerar kön och sexualitet, eller ett paraplyord för olika sexuella minoriteter.

Den här bilden skulle kunna illustrera användning av sociala medier.

Över hälften av alla personer över 76 år är internetanvändare i Sverige. I åldrarna mellan 66 och 75 år är nio av tio internetanvändare. (Svenskarna och Internet 2017)

MATAR PENSIONÄRER DUVOR?

ANTINGEN DU ÄR UNG ELLER GAMMAL KAN DU DISKRIMINERAS PÅ GRUND AV ÅLDER, I BÅDE TEXT OCH BILD.

Bilden av äldre människor som passiva duvmatare är ett exempel på en grov generalisering. Likaså bilden av att äldre inte använder internet.

Inom arbetslivet kan åldersdiskrimineringen innebära att individer går miste om jobb, kompetensutveckling eller befordran. Det kan också handla om att bli trakasserad på sin arbetsplats på grund av sin ålder.

TIPS!

- Äldre personer kan vara aktiva och friska!
- Undvik att visa enbart bilder av äldre som föremål för andras omsorg.
- Om sammanhanget kräver bilder av äldre med sjukdomar och funktionshinder, kom ihåg att det finns en människa bakom.

FOTO: JOHAN NILSSON/TT NYHETSBYRÅN

”Jag insåg att jag aldrig, inte ens som barn, har lärt mig så mycket nytt som jag har gjort under de här åren. Förklaringen är nog att jag har fått lov att tänka så brett och på så många olika saker, som går åt olika håll. Det är som om allt har kommit till sin rätt nu. Men det stämmer ju inte med bilden av en åldrande hjärna”.

Bodil Jönsson, 75, naturvetarprofessor och pensionär sedan åtta år.

DET HANDLAR JU INTE OM MÖSSAN

Fotografera barn med respekt.

KLÄDER OCH MODE, LEKSAKER, SMINK, UTSEENDE, MEDIER – DET ÄR MYCKET PRESS PÅ BARN OCH UNGA OM HUR DE SKA VARA OCH VILKA DYRA SAKER DE SKA OMGE SIG MED.

Det kan ge en känsla av att inte duga som man är. Flickorna uppger att de har svårt att värja sig mot ”de tre s:en”: snygg, smal och sexig. Idealbilder som visas i media och reklam orsakar stress hos många unga.

Barnet är mer sårbart än den vuxne och kan inte självklart bedöma sitt integritetsskydd. Det är värt att tänka på om du tänker lägga ut bilder av barn på till exempel sociala medier. Om barnet är för litet för att kunna ta ställning ska man vara väldigt noga med om, och vad, man publicerar.

TIPS!

- Tänk på att det är vuxna som bestämmer hur barn visas på bild. Ta bilder av barn med respekt. Vårdnadshavare ska ge sitt tillstånd för att bilder på barn ska få publiceras. Fråga också barnet om lov!
- Ta könsneutrala bilder av unga. Visa olika kroppsformer och utseenden.

TÄNK PÅ ATT

- inte lägga ett vuxenperspektiv på bilder av barn
- inte göra flickprinsessor och pojktuffingar
- inte publicera bilder av unga i modekläder och med dyra prylar.

”HAR DU ÄGG I MÖSSAN, POJKVASKER?”

Gamla etikettsregler och föreställningar har satt sina spår. Att ha hatt eller mössa på sig inomhus tolkades förr som brist på respekt. Att stå med mössan i handen var ett tecken på vördnad och underkastelse. Många vuxna reagerar fortfarande starkt på ungdomar med keps inomhus. Är det ett uttryck för makt, eller tror vi att det faktiskt handlar om kepsen?

Den här bilden skulle kunna illustrera det lokala näringslivet.

EN MÄNNISKA HAR MÅNGA OLIKA ROLLER

DET FINNS MÅNGA ANDRA NORMER ÄN DE SOM KAN KNYTAS TILL DISKRIMINERINGSGRUNDERNA. DET KAN TILL EXEMPEL HA MED PERSONLIGHETSTYP ATT GÖRA.

Utåtriktad har högre status än introvert*. I en arbetsmiljö förväntas du kanske vara effektiv och snabb. I samhället ifrågasätts sällan normer om ekonomisk tillväxt. Normer är det som inte nämns och som inte blir synliga förrän någon bryter mot dem.

Normerna vi tar upp här är kopplade till bostadsort, utseende och klasstillhörighet. Fundera på normer som har betydelse för ditt verksamhetsområde!

* Litteraturtips: Tyst: de introvertas betydelse i ett samhälle där alla hörs och syns (Susan Caine)

Ett privilegium är när du tror att något inte är ett problem, för att det inte är ett problem för just dig.

David Gaider
författare och speldesigner

NYTÄNKANDE PÅ LANDSBYGDEN

SÄLLAN SER VI ATT LANDSBYGDEN FÅR REPRESENTERA SAMHÄLLSUTVECKLING ELLER INNOVATION. VILKA NORMER LIGGER BAKOM DET?

Den urbana normen innebär att staden kopplas till positiva värden som driver utveckling. Universitet, storföretag, service, kulturutbud och socialt liv driver samhällsutveckling enligt denna norm. Landsbygden visas ofta upp som ett steg efter när det gäller utveckling, utbildning, politiskt medvetenhet och trender. Ur detta stadsperspektiv är landsbygden beroende av närheten till staden.

TÄNK PÅ ATT

- inte bara välja öde bilder utan människor, bilder med en ko, en åker, en grusväg eller en ensam person som upplever återhämtning på landsbygden
- inte visa bilder av människor enbart i en nostalgisk lantbruksmiljö
- inte bara välja idylliska och förskönande bilder av landsbygden där människor lugnt och fridfullt lever nära naturen.

TIPS!

- Använd stereotypa landsbygdsbilder i utvecklings- och innovationssammanhang.
- Visa bilder av aktiva arbetande människor på landsbygden med nya yrken.
- Visa grupper av människor, gärna med olika åldrar, kön, etnicitet och funktionsvariationer.
- Visa landsbygden som en aktiv, levande plats året om.

DEN URBANA NORMEN UTMANAS

Här kan du ta del av forskning, artiklar, pressklipp, filmer och radioprogram, som alla handlar om platsens betydelse och den territoriella maktordningen.

Läs mer om myter om landsbygden som utmanas av forskning.

LÄNK >>>

- harifran.nu/myter

"De flesta innovativa företagen finns inte i de kommuner som har de tätaste strukturerna" säger Lina Bjerke, forskare Jönköpings högskola. Här är det lokala landsbygdabor som odlar svamp tillsammans.

ÄR INTE KLASSAMHÄLLET AVVECKLAT?

KLASSNORMER INNEBÄR EN HIERARKI MELLAN PERSONER MED OLIKA SOCIOEKONOMISKA BAKGRUNDER.

Medelklassnormen är en idé om en viss ekonomisk standard, social position, utbildning, livsstil och värderingar. Medelklassnormen dominerar och skiljer sig från underklass och överklass.

Livsstilar och normer om ett bra liv synliggörs ofta i bilder eller texter. Medelklassnormen kan ta sig uttryck i antaganden om att alla reser utomlands på semestern, att alla har körkort, äger en bil eller andra materiella tillgångar.

Jessica Hallbäck, konstnär, som "ställer ut" i Stockholms tunnelbana.

TÄNK PÅ ATT

- inte visa bilder av människor som konsumerar som om det var en självklarhet för alla
- inte använda titlar och yrkespositioner om de inte är relevanta för det du vill förmedla.

TIPS!

- Låt personer med olika socioekonomisk bakgrund synas och höras.
- Ett enkelt språk underlättar för alla och inkluderar fler.

Avslöjande ordspråk och uttryck:

Skomakare, bliv vid din läst

Ensam är stark

Högmod går före fall

Inga träd växer upp till himlen

Lagom är bäst

Man får ta seden dit man kommer

Arbetarklassen syns inte på TV

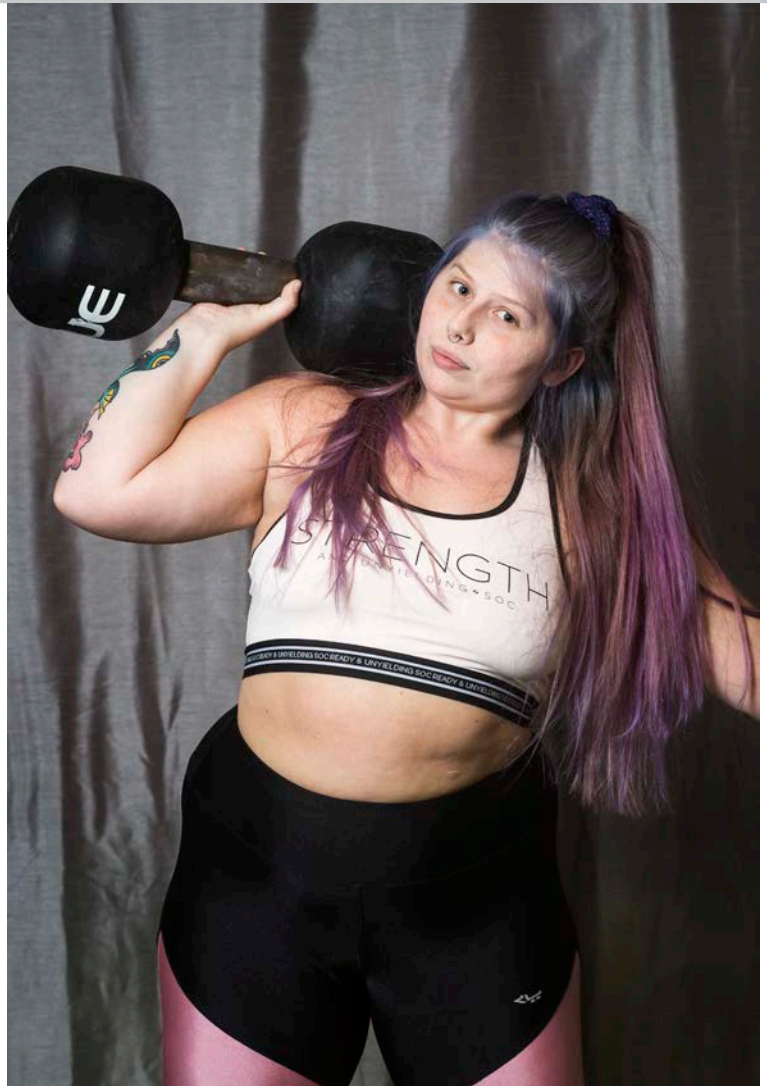
Medelklassen är den samhällsklass som syns mest på TV, bland både de statligt ägda kanalerna och kommersiella. Det har forskare vid Söderströms högskola undersökt. Under 2015 var endast fem procent av dem som syntes i programmen arbetarklass på SVT.

TV3, TV4 och kanal 5 var något bättre på att inkludera främst på grund av att de hade en hög andel av dokumentärsåpor i sitt utbud.

Rapporten "Arbetarklassens symboliska utplåning i medelklassens medier" är utgiven av tanke-smedjan Katalys.

”Många i vuxen ålder har aldrig på riktigt tänkt en positiv tanke om sin kropp. Många går bara runt och tänker på hur deras kroppar ser ut – eller inte ser ut – och inte på vad deras kroppar klarar. Det är viktigt att inse att ens kropp inte bara är till för att behaga andra, säger hon.”

Sara Dahlström, Växjö,
med bloggen Fitnessfeministen

TJOCK OCH HÄLSOSAM!

SMALHETSIDEALET ÄR NORM I DET SVENSKA SAMHÄLLET. DET UTESLUTER MÅNGA ANDRA SKÖNHETS- OCH HÄLSOIDEAL.

Ramarna för vad som är hälsosamt och vackert är det få som passar in i: smal, ung, ljus hy, rörlig, sexuell med mera. Du bryter normen om du inte förändrar din stil efter din ålder, inte utövar idrott eller har storleken större kropp. Kvinnokroppen har alltid ifrågasatts och har under århundraden tvingats att se ut på det sätt som ansågs vackert eller hälsosamt just då. Även manskroppen blir utsatt för normer om längd, muskler och styrka. I dag tar sig dessa normer uttryck i ökning av plastikoperationer, dieter och sexualisering av både kvinnor och mäns kroppar.

TIPS!

- Visa kvinnor och män med olika kroppstyper som bryter mot smalhetsnormer och skönhetsnormer.
- Undvik att kommentera klädsel och utseende. Ha istället fokus på yrkesmässiga eller personliga gärningar i bild och text.

En reaktion mot osunda kroppsideal som syns i media och på internet med smala modeller och retuscheringar av bilder som är realistiska. Kroppsaktivism handlar om att göra alla kroppar synliga och vara en motvikt genom att visa stora kroppar, kroppar efter barnafödande eller sjukdom på exempelvis instagram. De flesta kroppsaktivister vill förmedla en stolthet över hur kroppen ser ut oavsett vilken form den har.

**Vad är
kroppsaktivism?**

VAD MENAR VI MED NORMKREATIVITET?

Normkreativitet handlar om att vara kreativ med de normer som finns i samhället.

Normerna är spelregler som med normkreativitet kan brytas, nyanseras eller göras tvärt om. Syftet är att kommunicera för att inkludera alla i vårt samhälle och bryta normer istället för att befästa dem.

Normkreativitet är hur vi i verkligheten praktiserar normkritik med kreativitet och försöker förändra normer.

**HJÄLP OSS ATT UTVECKLAS
I NORMKRITISK KOMMUNIKATION
OCH TÄNKANDE!**

**LÄMNA DINA SYNPUNKTER
I KOMMUNIKATIONSAVDELNINGENS
FUNKTIONSBREVLÅDA**

kommunikationsavdelningen@kronoberg.se

MED FINANSIERING FRÅN

